

Mammientjes Kippen-Almanak
November
Modderpoten, ongevraagde gasten en vitaminebommen

- 🐓 **1. De Late Ruiers:** Wat te doen als je kip nog in haar blootje loopt?
- 🪤 **2. Ongenode Gasten:** Muizen, ratten en de grote herfst-invasie
- 🥬 **3. Groenvoer in de Ren:** Boerenkool-pret, spinazie en andere wintervitamines
- 🥕 **4. Snack van de Maand:** Mammientjes Warme Winter-Wortelkrans
- 🍳 **5. Koken voor het Baasje:** Zoete Warme Goudrenet-Eierpotjes

Hallo kippenliefhebbers! November staat voor de deur. De klok is verzet, de dagen zijn kort en de regen klettert non-stop tegen de ruiten. Je ren verandert langzaam in een modderpoel en ongedierte zoekt massaal de warmte van het kippenhok op. Bovendien loopt er hier en daar nog een hennetje bij dat haar winterjas nog niet helemaal af heeft. Hoe loodsen we onze toom gezond en wel door deze gure herfstmaand? Je leest het allemaal in deze nieuwe, uitgebreide november-editie!

🐓 1. De Late Ruiers: Wat te doen als je kip nog in haar blootje loopt?

Nu we in november de winter naderen, horen de meeste kippen strak in het pak te zitten. Toch zijn er altijd een paar eigenwijze dames die nu pas beginnen te ruien, of waarbij de nieuwe veren maar heel traag terugkomen.

- **Extra kwetsbaar in de kou:** Een kip met kale plekken verliest in november razendsnel haar lichaamswarmte. De nieuwe veerpennen zijn bovendien volop in de groei, wat betekent dat er veel bloed doorheen stroomt. Dit maakt ze erg gevoelig voor kou, wind en regen.
- **De Lederen Reddingslijn:** Loopt jouw hen er nog kaal bij? Laat haar lederen kippenzadeltje dan absoluut nog stevig opzitten. De winddichte lederen buitenlaag beschermt de kwetsbare huid perfect tegen de gure novemberwind. Geef deze late ruiers deze maand daarnaast een extra handje gedroogde meelwormen of zonnebloempitten voor de nodige eiwitten en vetten, zodat de nieuwe veren sneller kunnen groeien.

🤔 Mammientjes Zadeltjes-Helpdesk (Veelgestelde vragen in November):

- **Vraag:** Kan een ruiende kip wel tegen de vrieskou zonder zadel?
  Antwoord: Als de kip rondom helemaal gezond en dik in de veren zit, beschermt haar eigen donsjas haar prima tegen de kou. Maar heeft ze kale plekken op haar rug of flanken? Dan is extra bescherming noodzakelijk om onderkoeling te voorkomen. Een lederen zadel biedt dan de perfecte uitkomst!
- **Vraag:** Mijn zadel is door de modderige ren ontzettend vies geworden. Kan ik het nu al wassen?
  Antwoord: Probeer het zadel zo lang mogelijk op te laten zolang de kip kaal is. Is het echt te vies? Haal het er dan op een droge dag even af. Was het met de hand met lauwwarm water en milde groene zeep. Laat het goed drogen (nooit op de verwarming!), vet het leer weer in met leervet of vaseline, en het kan direct weer terug op de kip!

🪺 2. Ongenode Gasten: Muizen, ratten en de grote herfst-invasie

Zodra de velden leegraken en de temperatuur daalt, trekken muizen en ratten massaal richting de bewoonde wereld. Het kippenhok – met die heerlijke droge voerbakken – is voor hen een vijfsterrenhotel. Ongedierte in het hok zorgt niet alleen voor stress bij de kippen, maar brengt ook ziektes og luizen met zich mee.
Tijd voor actie:

- **Schakel de menukaart uit:** Dit is de belangrijkste regel in november. Laat 's nachts nooit voer in de ren of het hok staan. Haal de voerbakken aan het einde van de middag weg als de kippen op stok gaan, of stap over op een speciale trapbak. Een trapbak opent pas als er een kip op gaat staan, waardoor muizen en ratten er simpelweg niet bij kunnen.
- **Schoon en opgeruimd:** Ongedierte houdt van schuilplaatsen. Haal oude stapels hout, rommel of rondslingerende balen stro direct weg rondom de ren. Hoe minder verstopplekken er zijn, hoe minder aantrekkelijk jouw tuin is voor ongewenste gasten.
- **Sluit de kieren:** Muizen hebben aan een gaatje ter grootte van een pen al genoeg om binnen te komen. Loop het hok kritisch na en timmer gaten dicht. Gebruik stevig fijnmazig gaas (volièregaas) om ventilatieopeningen af te zetten. Gewoon kippengaas knagen ratten moeiteloos kapot!

🎯 De Grote Bestrijdings-Check: Welke val kies je?

Als ze eenmaal binnen zijn, ontkom je er vaak niet aan om ze actief te gaan vangen. Er zijn drie effectieve, gifvrije manieren om dit aan te pakken.

1. **De traditionele Klapval:** Dit blijft een van de meest effectieve methodes voor een snelle bestrijding. Plaats klapvallen altijd strak langs de muren (de looproute van het ongedierte) en zet er bijvoorbeeld een omgekeerd kistje met een klein gat overheen. Zo kunnen je kippen of andere huisdieren er nooit per omenblik met hun poten in terechtkomen!
2. **De veilige Lokdoos:** Wil je absoluut geen risico lopen met rondscharrelende kippen of nieuwsgierige katten? Gebruik dan een kunststof lokdoos waarin je een klapval of klem plaatst. Deze dozen kunnen alleen met een speciale sleutel worden geopend. De muis of rat glipt door de kleine opening naar binnen, maar grotere dieren blijven buiten schot.
3. **De diervriendelijke Vangkooi:** Wil je de ongenode gasten liever levend vangen en elders uitzetten? Dan is een inloop- of vangkooi ideaal. Zodra de muis of rat achterin de kooi van de pindakaas snoept, valt het deurtje achter hem dicht. Controleer deze kooitjes wel minimaal twee keer per dag, zodat het gevangen dier niet onnodig lang in de stress zit.

Geheime tip van Mammientje: ze zijn allemaal dol op pindakaas!
Smeer een klein toefje op het mechanisme; daar kunnen ze gegarandeerd niet aan weerstaan.

🥬 3. Groenvoer in de Ren: Boerenkool-pret, spinazie en wintervitamines

Nu de grasmat in de ren is veranderd in een kale modderboel en er buiten geen groen sprietje meer te bekennen is, moeten we de vitamines zelf naar de dames toe brengen. Groenvoer is in november niet alleen gezond, het is ook de ultieme remedie tegen herfstverveling!

- **De Grote Boerenkool-Slinger:** Hang een hele struik boerenkool met een touwtje op in de ren, net zo hoog dat de kippen er net wel of net niet bij kunnen springen. Ze vinden het fantastisch om de blaadjes er stuk voor stuk vanaf te pikken. Dit houdt ze urenlang in beweging!
- **Spinazie en andere wintertoppers:** Naast boerenkool zijn kippen ook dol op verse spinazie. Geef dit met mate, maar een handje vol zorgt voor een heerlijke vitamineboost. Wat mogen ze nog meer? Witlofstruikjes (in de lengte doorgesneden), kort gekookte spruitjes (zonder zout), andijvie en hele stronken broccoli.

Modderpoten en natte rennen: Wat te doen met de bodem?

Een natte ren begint snel te broeien en is een kweekvijver voor wormen. Bovendien kunnen kippen last krijgen van kalkpoten of zoolzweren (bumblefoot). Zorg voor een droge, drainerende toplaag met de juiste bodembedekkers:

- **Boomschors of houtsnippers:** De absolute nummer één voor buitenrennen. Het absorbeert vocht, voert regenwater snel af naar de ondergrond en blijft rul. Kies altijd voor loofhout (zoals beuk of els).
- **Zand (brekerzand of metselzand):** Draineert perfect en droogt na een flinke bui snel weer op. Het houdt de nagels van de kippen mooi kort en ze kunnen er heerlijk in stofbaden, mits het onder een overkapping ligt.
- **Droog herfstblad:** Een dikke vracht veilige, droge bladeren (eik, beuk, berk) werkt als een natuurlijke spons en houdt de pootjes tijdelijk van de natte grond. Vervang het zodra het een natte pap wordt!

⚠️ Grote Bodembedekker-Waarschuwing (De verborgen gevaren!):

Niet elke houtsnipper of bodembedekker is veilig. Veel kippenbaasjes maken onbewust keuzes die gevaarlijk zijn voor de gezondheid van hun toom. Let deze maand extra goed op de volgende valkuilen:

1. **Absoluut GEEN naaldhout (Dennen en Sparren):** Gebruik nooit houtsnippers of boomschors van naaldbomen. Naaldhout bevat aromatische harsen en zuren die giftig zijn voor kippen en hun gevoelige luchtwegen ernstig beschadigen als het nat wordt en gaat broeien.
2. **Pas op met Champost (Champignonmest):** Soms goedkoop aangeboden, maar doe dit niet in de ren! Het is vaak veel te zout, veel te nat en bevat kalkresten en chemicaliën die de kippenpootjes pijnlijk kunnen aanvreten.
3. **Cacaodoppen zijn een no-go:** Ze bevatten *theobromine* (de stof die chocolade giftig maakt voor honden). Kippen kunnen hier een zware vergiftiging door oplopen als ze er per ongeluk van pikken.
4. **Het schimmelgevaar van Stro:** Stro hoort thuis in een droog legnest, maar gooi het nooit buiten in een natte ren! Nat stro schimmelt binnen 24 uur en veroorzaakt de dodelijke schimmelinfectie *Aspergillose* aan de luchtwegen.

🥕 4. Snack van de Maand: Mammientjes Warme Winter-Wortelkrans

In november kunnen de kippen wel wat extra energie gebruiken. Met deze winterkrans geef je ze een gezonde traktatie vol vitaminen, vezels en gezonde vetten.

- **Stap 1: De basis rijgen:** Neem een stevig stuk ijzerdraad en buig dit in een cirkel. Rijg hier om en om dikke schijven winterwortel, stukjes komkommer en roosjes broccoli aan.
- **Stap 2: De krans ophangen:** Bind de uiteinden aan elkaar en hang de winterkrans op ooghoogte van de kippen in de ren op. De felle kleuren trekken direct de aandacht!
- **Plan B (voor de luie pikkers):** Rasp de winterwortel en komkommer grof in een bakje. Meng er een handje spinazie, een scheutje zonnebloemolie en wat gedroogde meelwormen doorheen. Smullen maar!

🍳 5. Iets lekkers voor het Baasje: Zoete Warme Goudrenet-Eierpotjes

Omdat de eiproductie nu echt op een laag pitje staat, springen we extra zuinig om met onze eitjes. Gelukkig zijn de goudrenetten er in overvloed, dus we maken een heerlijk potje met weelderig veel appel en een klein eitje als romige afwerking!

Wat heb je nodig? (voor 2 personen)

- 🥚 **1 of 2 verse eieren** van je eigen kippen (eentje per potje is genoeg!)
- 🍏 **2 grote Goudrenetten** (in kleine blokjes gesneden – lekker veel dus!)
- 🧅 **1 klein sjalotje** (fijngesnipperd)
- 🥛 **2 eetlepels kookroom** of crème fraîche
- 🍂 **1 flinke theelepel kaneel**
- 🧀 **Wat geraspte oude kaas**
- 🧈 **Peper, zout en een flinke klont roomboter**

Zo maak je het:

1. **Bakken:** Verwarm de oven voor op 190 graden. Bak de flinke berg blokjes Goudrenet en het sjalotje in de roomboter goudbruin en zacht in een koekenpan. Voeg de kaneel, peper en zout toe. Laat het rustig pruttelen tot de appels heerlijk zacht zijn.
2. **Potjes vullen:** Vet twee ramequins in. Verdeel de grote lading gebakken appeltjes over de bodem (de potjes mogen al driekwart vol zitten!) en schep er in elk potje een eetlepel kookroom overheen.
3. **Eitje tikken:** Breek boven elk potje voorzichtig slechts 1 vers eitje, zodat de dooier heel blijft en mooi in het midden van de appeltjes ligt. Strooi er een klein beetje geraspte kaas omheen voor het hartige contrast.
4. **In de oven:** Bak de eierpotjes in ongeveer 12 tot 15 minuten in de oven tot het eiwit net gestold is, maar de eierdooier nog heerlijk vloeibaar is.

Serveer direct met een warm, beboterd sneetje suikerbrood of krentenbrood om in de romige eierdooier en de overvloed aan warme kaneelappeltjes te dopen. Heerlijk herfstig!

Liefs, Mammientje Tien

Colofon & Website
Deze kippenalmanak is met liefde gemaakt door Mammientje Tien, eigenaar van Kippenzadel Mammientje Tien.
🏡 Bezoek mijn website voor handige tips en ambachtelijke pluimveezadels op maat:
👉 www.kippenzadel-mammientje-tien.nl